

PIO331
Jeremija:
Teenides prohvetlikult meie
kaasaegset maailma.

Dr. Kelvin Friebe

Session 1: 6. mai 2023 (laupäev)
Session 2: 16. mai 2023 (teisipäev)
Session 3: 17. mai 2023 (kolmapäev)

1. Moosese
2. Moosese
3. Moosese
4. Moosese
5. Moosese

Pentateuh (Seadus)

Josua
Kohtumõistjate
Rutt

1. Saamueli
2. Saamueli
1. Kuningate
2. Kuningate
1. Ajaraamat
2. Ajaraamat

Esra
Nehemja
Ester

Ajaloolised raamatud

Iiob
Psalmid
Õpetussõnad
Koguja
Ülemlaul

Poeesia & tarkuse- kirjandus

Prohvetid

Jesaja

Jeremija

Nutulaulud

Hesekiel

Taaniel

Hoosea

Joel

Aamos

Obadja

Joona

Miika

Nahum

Habakuk

Sefanja

Haggai

Sakarja

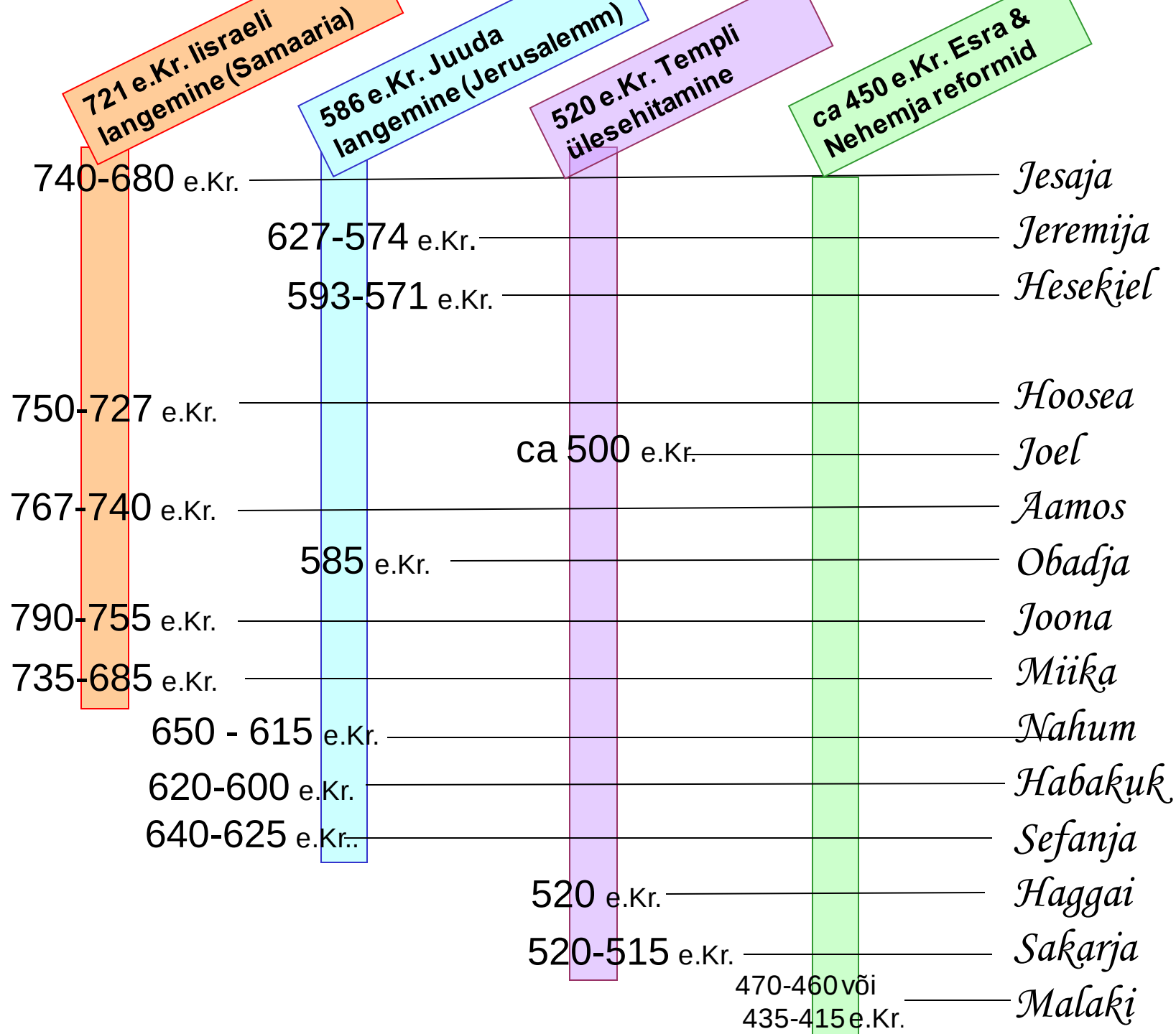
Malaki

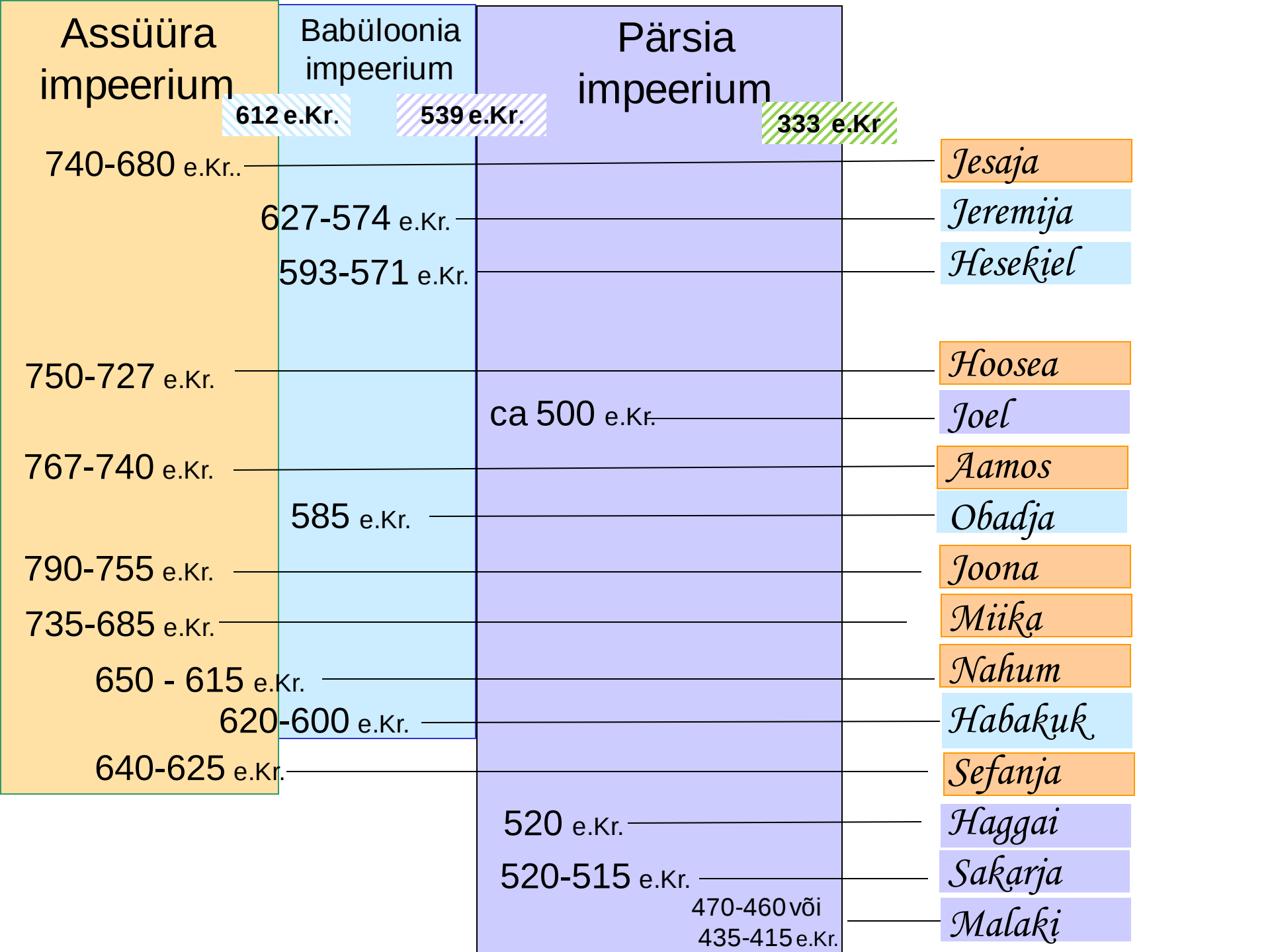
Suured prohvetid

Väikesed prohvetid

=

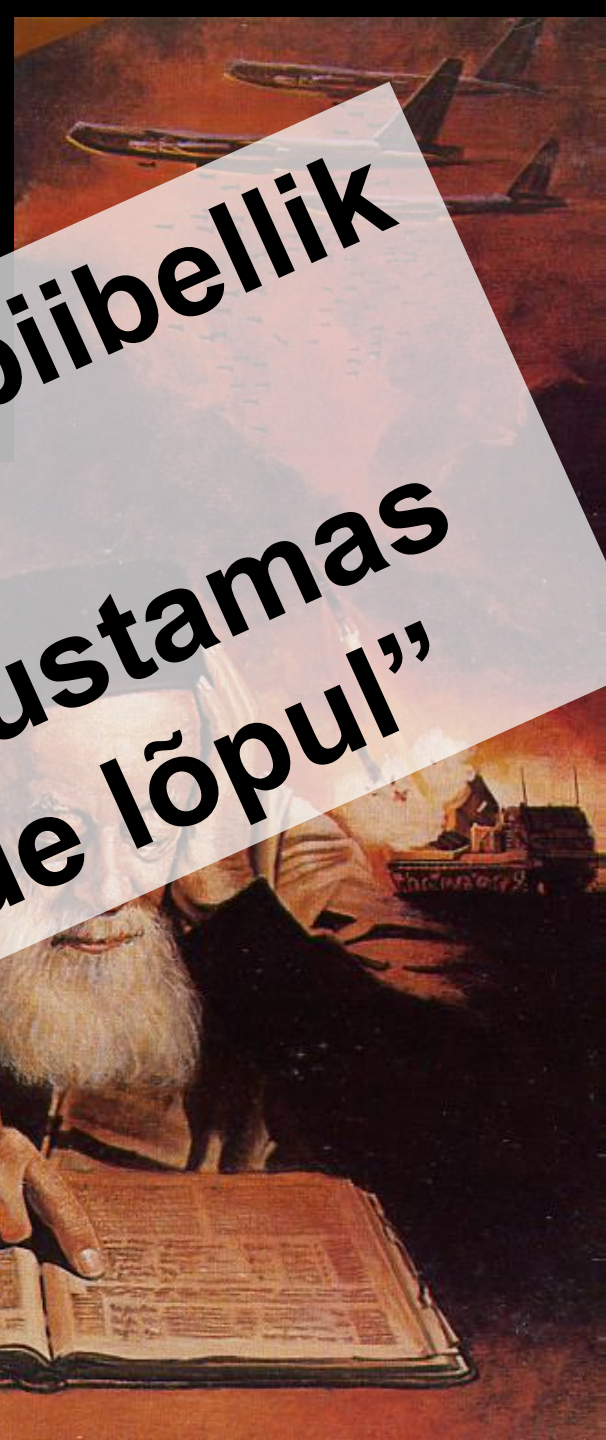
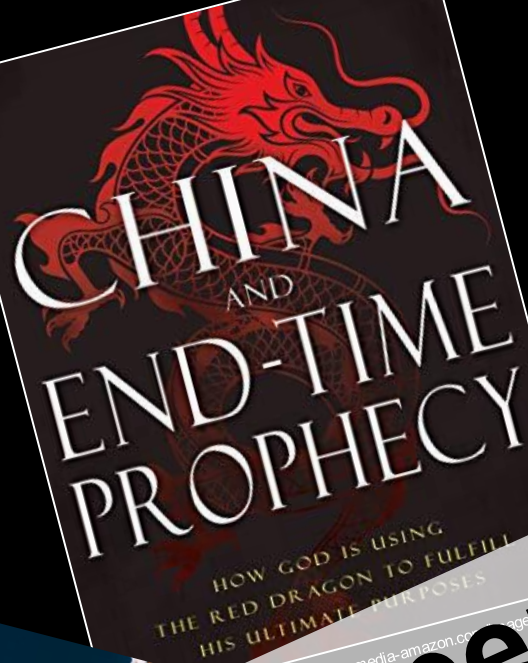
**“Kaheteistkümne
raamat”**

Mis on Vana Testamendi “prohvetlus”?

(nagu seda mõistetakse näiteks
Jeremija raamatus)

Levinud perspektiiv: “piibellik
= VT prohvetid ennustamas
sündmusi “aegade lõpul”

Ebatäpsed eeldused sellist tüüpi VT prohvetluse perspektiivis

- Kogu prohvetlus on “ennustus”
- Suur osa VT prohvetlusest on seotud
“lõpuaegadega”
- Kuna oleme “lõpuaegades”, siis
ennustab VT prohvetlus
kaasaegseid sündmusi

Mis on VT “*prohvetlus*”?

Mis protsendi (%) kõigist VT prohetlike raamatute
prohveteeringute koguhulgast
moodustab sinu hinnagul:

- ▶ Ennustused “tuleviku” kohta

Ennustus “tuleviku” sündmuste kohta
VT prohveti vaatenurgast

- ▶ Ennustused “lõpuaegade” kohta

Vana Testamendi “*prohvetlus*”

(1) Ettekuulutav prohvetlus

= tulevikule orienteeritud

= ennustus

**(2) Teatavaks tegev
prohvetlus**

= olevikule orienteeritud

**= sõnumid, mis rakenduvad eelkõige
prohveti kuulajaskonnale**

(1) Ettekuulutav prohvetlus
= tulevikule orienteeritud
= ennustus

Jumala plaanid ja kavatsused
tuleviku suhtes:

- ▶ Eelseisev kohtuotsus
- ▶ Eelseisev taastamine

(2) Teatavaks tegev prohvetlus

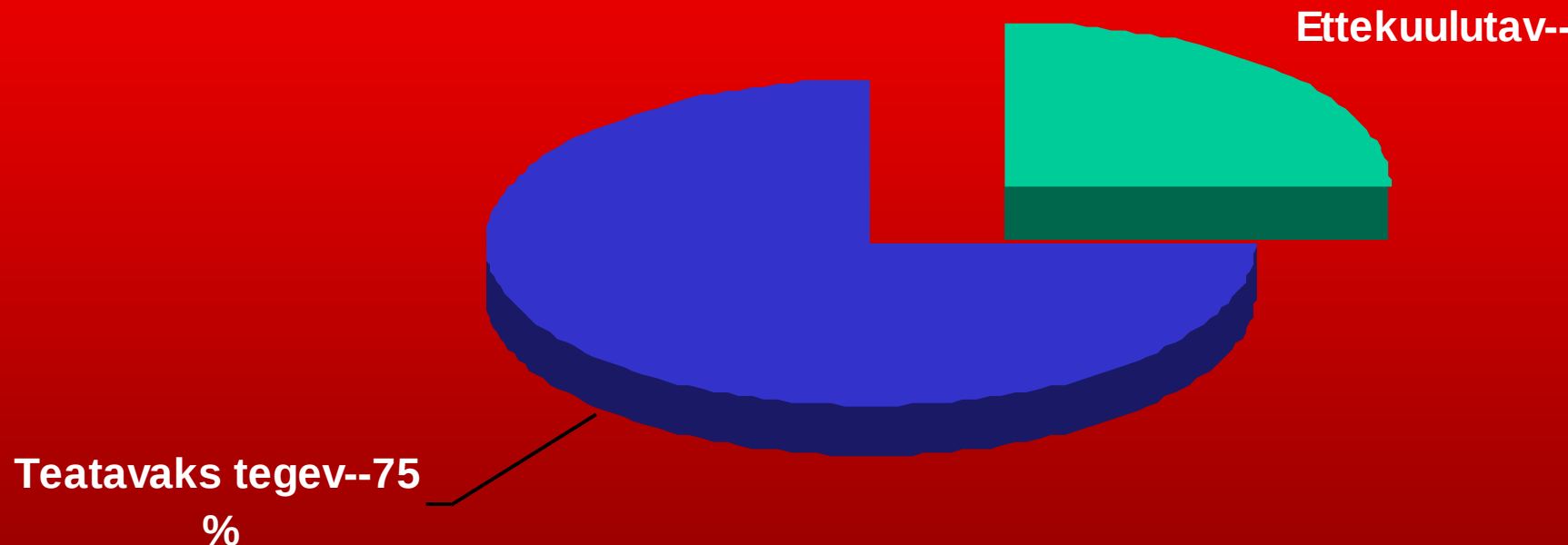
= olevikule orienteeritud

= sõnumid, mis peamiselt rakenduvad
prohveti kuulajaskonnale

Jumala kriitika praegusele olukorrale:

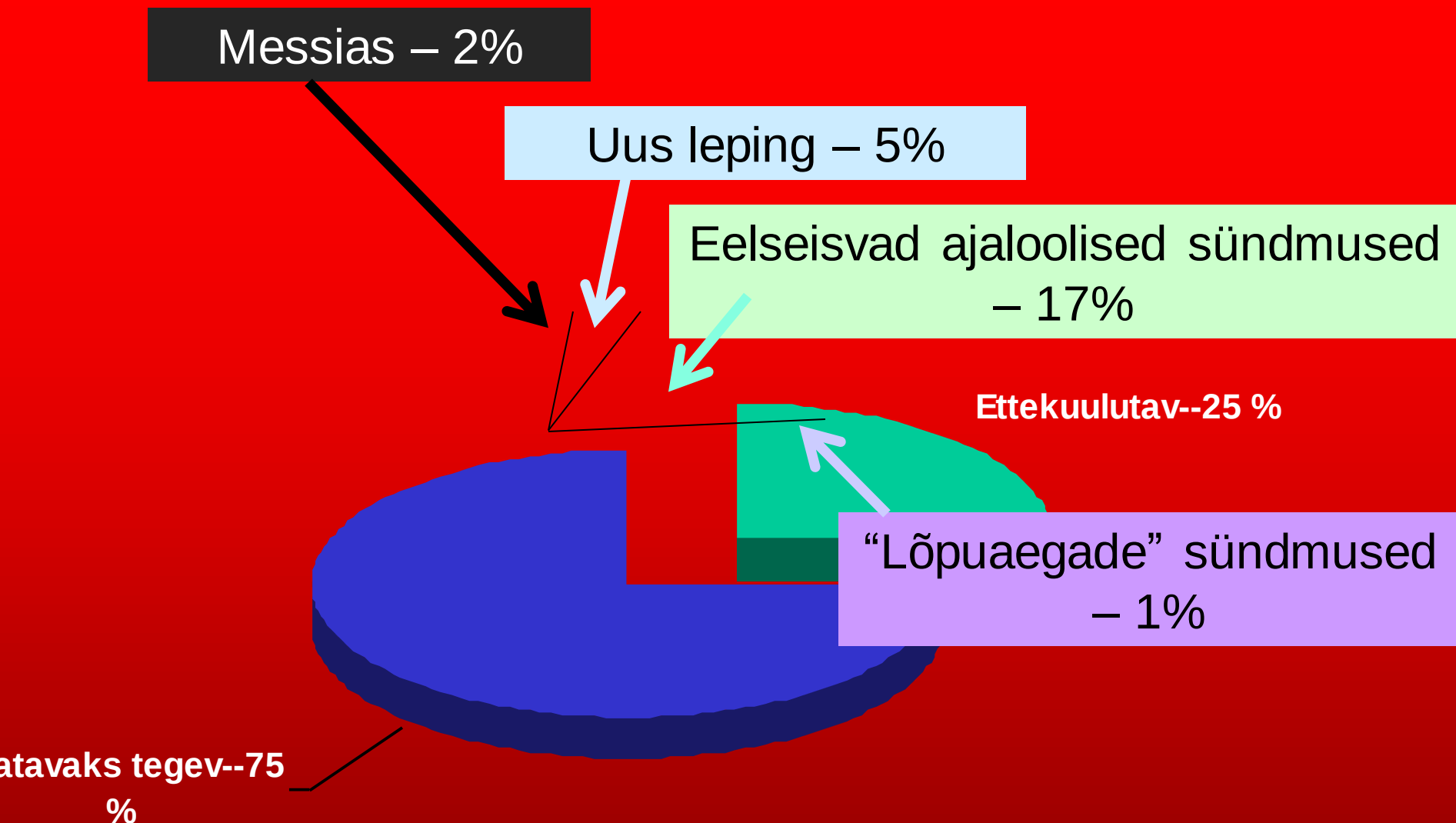
- ▶ Nõuanne, mida teha olevikus
- ▶ Süüdistus pattudes
- ▶ Kutsed meeleparandusele
- ▶ Üleskutse elada välja lepingu kohustusi
- ▶ Julgustus elada jätkuvalt ustavalt lepingu järgi

**Ainult 25% VT prohvetlusest tegeleb
tulevikusündmuste ennustamisega
(ettekuulutav)**

**75% VT prohvetlusest tegeleb prohveti aja
aset leidnud olukorra & tingimustega**

Kui palju ettekuulutavast prohvetlusest tegeleb eelseisvate “lõpuaegadega”?

(Statistika pärineb Gordon Fee & Douglas Stuart'i raamatust *How to Read the Bible for All Its Worth*)

Kuidas peaksime õigesti lugema
ja tõlgendama Vana Testamendi
prohvetlust?

PROHVETLUSE EESMÄRK

(seoses sõnumiga)

on

teoloogiline

See tähendab, et ta püüab informeerida, kes on Jumal ja kuidas Jumal toimib ning mida Jumala inimesed peaksid tegema selle valguses, mida Jumal teeb

Prohvetluse FUNKTSIOON

(seoses sellega, mida ta püüab saavutada)

on

veenda

- ▶ see tähendab, et nad püüdsid **tekitada muutust** (nii mõtlemises kui tegudes) kuulajaskonnas,
-

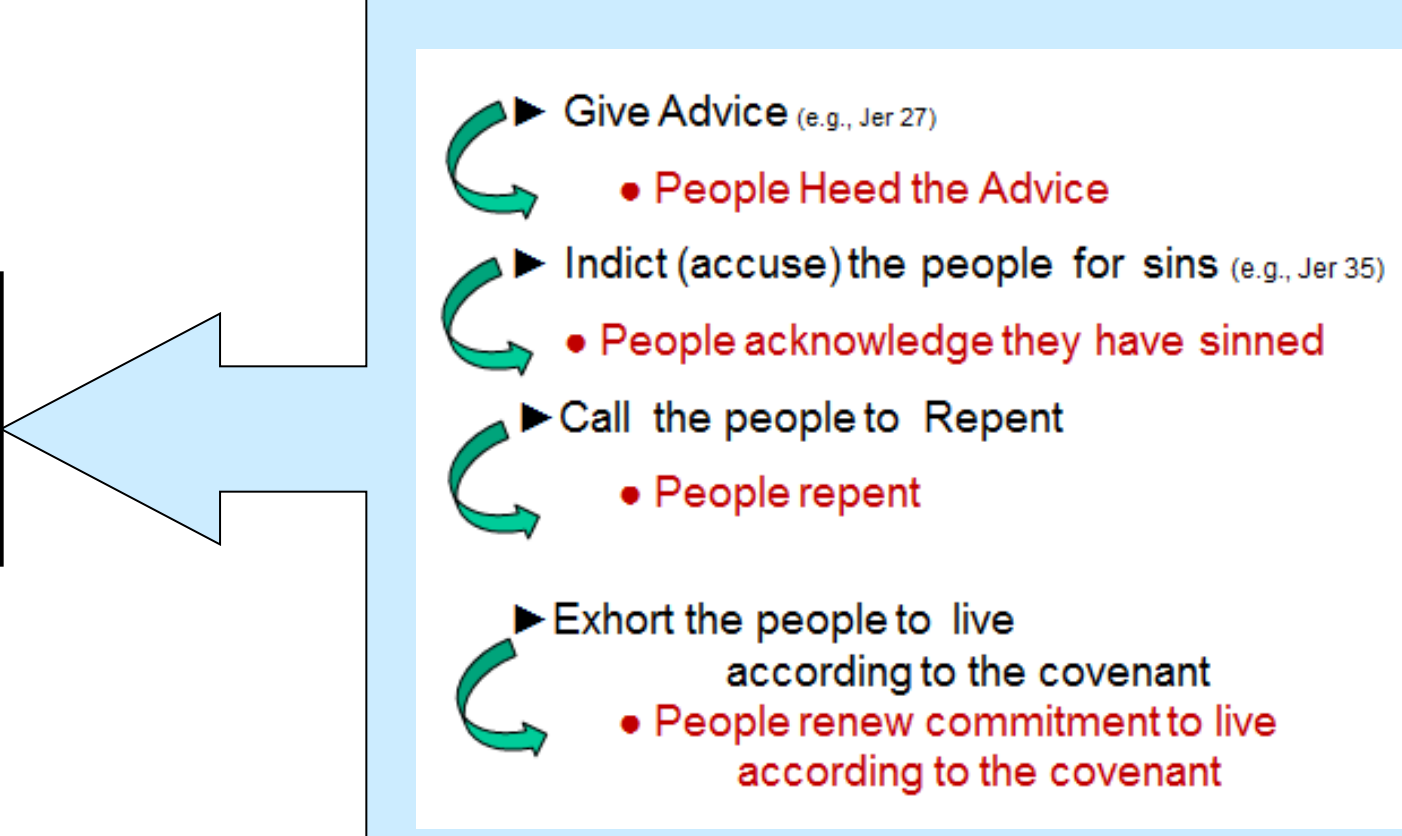
mitte lihtsalt

kommunikeerida informatsiooni
selle kohta, mis hakkab juhtuma

Teatavaks tegev

Olevikule orienteeritud,
mitte ette ennustav

**Veenev /
retoorilise
eesmärgiga**

-
- ▶ Give Advice (e.g., Jer 27)
 - People Heed the Advice
 - ▶ Indict (accuse) the people for sins (e.g., Jer 35)
 - People acknowledge they have sinned
 - ▶ Call the people to Repent
 - People repent
 - ▶ Exhort the people to live according to the covenant
 - People renew commitment to live according to the covenant

PROHVETLUSE VEENMISE FUNKTSIOON
on iseeneseest mõisteta
seoses

teatavaks tegemisega.

Olevikule orienteeritud kriitika

Aga kuidas on lugu
ettekuulutava
ennustusega?

Ettekuulutav prohvetlus

= tulevikule orienteeritud

= ennustus

Jumala plaanid ja kavatsused seoses tulevikuga:

- ▶ Kohtuotsus
- ▶ Taastamine

Kavatsus veenda

Kutsuda esile asjakohast pöördumist / Jumala
usaldamise reageeringut,
mitte “fatalistlikku” allumist vältimatule

Joona

3:1 Ja Joonale tuli teist korda Issanda sõna...

2 „Võta kätte, mine Niinevesse, sinna suurde linna,
ja pea sellele jutlus [ingl. *proclamation*],
nagu ma sind käsin!”

Ennustus (ettekkuulutav)

4b ta hüüdis ja ütles: „Veel nelikümmend
päeva ja Niineve hävitatakse!”

**Mis oli “ennustuse” eesmärk või funktsioon?
Kas selleks oli lihtsalt anda Niineve inimestele
“informatsiooni”, et linn hävitatakse ja see
juhtub 40 päeva pärast?**

IMG_5148.JPG

picasaweb.google.com

Päev, mil Joona
prohveteeris Niineve
hävitamist

Joona 3

Prohveteering
(slmd. 1-4)

Kohane reageerimine

3:5 Ja Niineve mehed uskusi Jumalasse, kuulutasid paastu ja riieusi kotiriidesse, nii suured kui väikesed.

7a Siis ta (kuningas) laskis Niineves kuulutada ja öelda:

8b "...ja igaüks pöördugu oma kurjalt teelt ja vägivallast, mis nende käte küljes on!

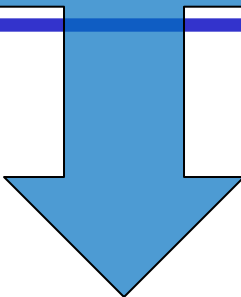
Suhtumine "ennustuse" suhtes

9 Kes teab, vahest Jumal pöördub ja kahetseb, (st muudab oma meelt); pöördub oma tulisest vihast, nii et me ei hukku."

Joona

3:5-9

Asjakohane
reageerimine

Jumal vastab
sellega, et ei
saada katastroofi

3:10 Kui Jumal nägi nende tegusid,
et nad pöördusid oma kurjalt teelt,
siis Jumal kahetses (st muutis oma meelt)
kurja (õnnetust), mis ta oli
lubanud neile teha, ega teinud seda.

Algne ennustus ei täitu

Prohvetluse FUNKTSIOON

(seoses sellega, mida ta püüab saavutada)

on

veenda

(see tähendab kutsuda esile kuulajaskonna reaktsiooni)

Tõlgendamise võtmeprobleem:

Millist tüüpi reageerimist soovib see prohveteering kuulajaskonnas esile kutsuda?

1) Loe seda selle **TEOLOOGIA**
*seisukohast – kes Jumal on & kuidas ta
töötab*

Kaasaegne rakendus:

Kuidas see viis, kuidas Jumal töötas tol ajal,
informeerib meid sellest, **kuidas Jumal töötab**
täna?

2) Tunneta **veenmiseesmärki**
millele oodatakse kuulajaskonnalt reageerimist

Kaasaegne rakendus:

Kuidas saab prohvetearrangu teoloogilist sõnumit
rakendada meile tänapäeval selleks, et
tekitada sarnast reaktsiooni?

**Kes oli VT
“prohvet”?**

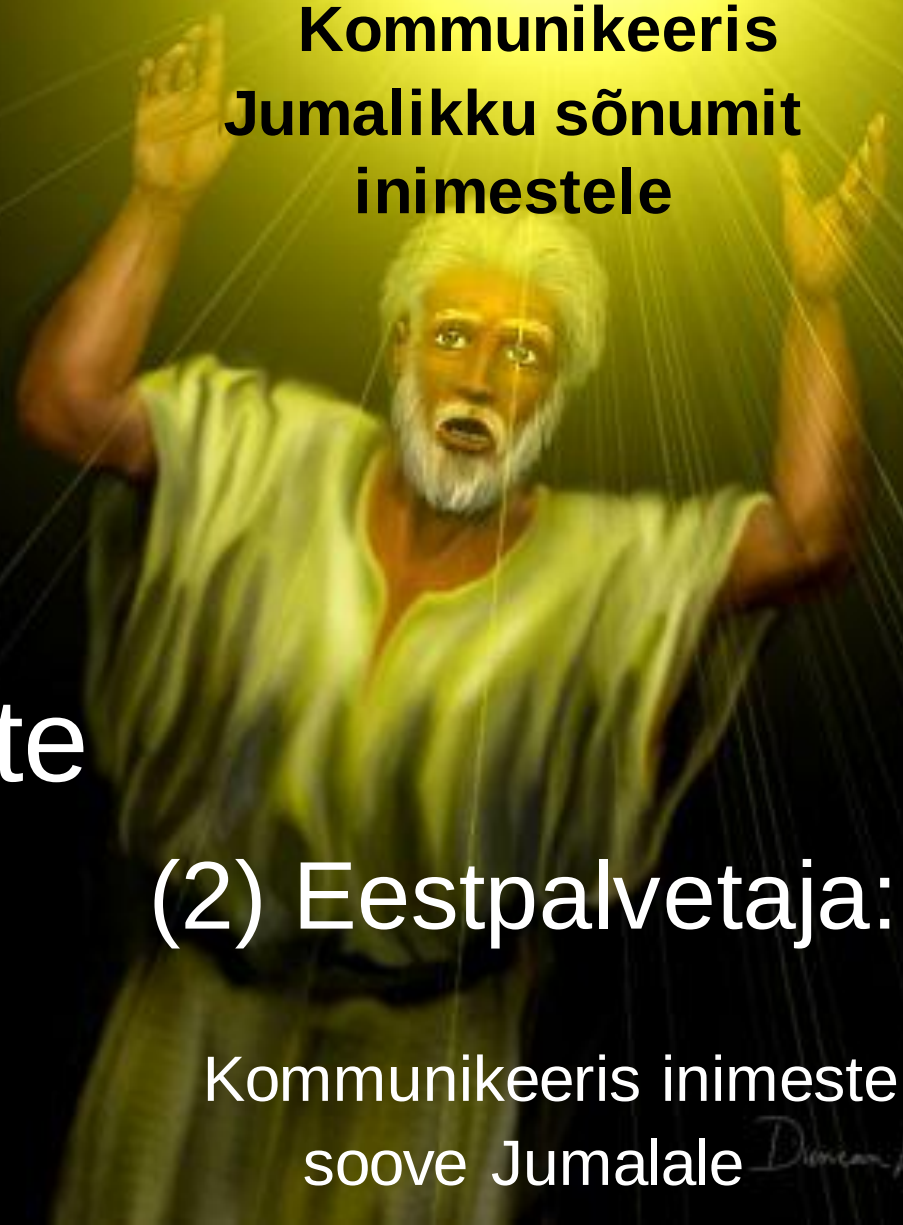
**► Vahendajad
Jumala & inimeste
vahel**

(1) Sõnumitooja:

**Kommunikeeris
Jumalikku sõnumit
inimestele**

(2) Eestpalvetaja:

**Kommunikeeris inimeste
soove Jumalale**

VT terminid “prohveti” kohta

► *Jumala käest sõnumi vastuvõtt*

1) “Nägija” – רֹאֶה (*rō’eh*)

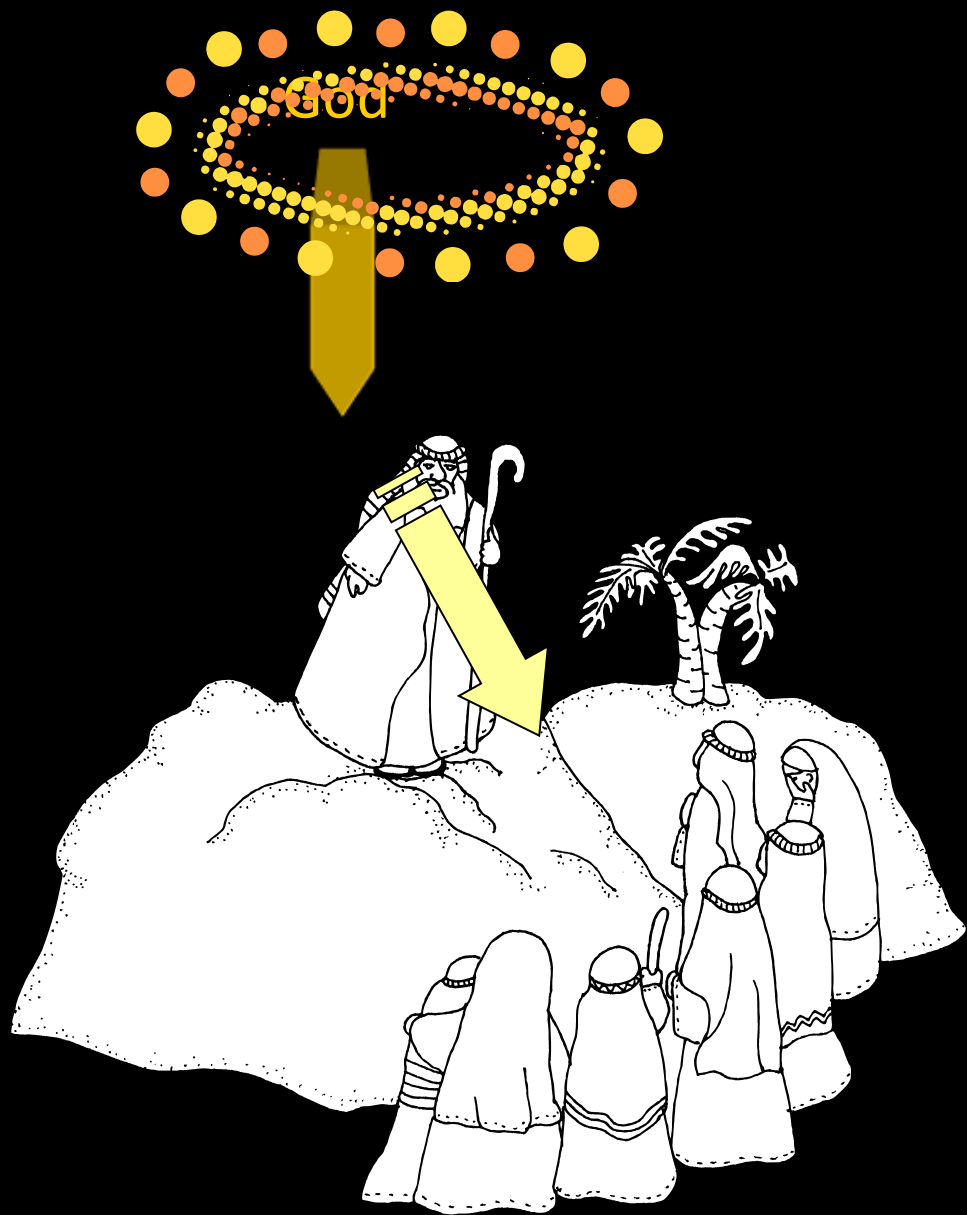
2) “Nägemusi nägev isik” – חֹזֶה (*hōzeh*)

► *Suhe Jumalaga & sellega kaasnev
sotsiaalne autoriteet*

3) “Jumala mees”

► *Sõnumitooja: sõnumi edasi andmine*

4) “Prohvet” – נָבִיא (*nābî*)

Vahendajana
toimis kui:

(1)

Sõnumitooja:
kommunikeeris
jumalikku
sõnumit
inimestele

Prohveti roll “sõnumitoojana”

on ilmselge läbi

“*sõnumitooja vormeli*” kasutamise

“Nõnda ütleb Issand . . .”

Mitte-prohvetlikes kontekstides alustas sõnumitooja oma sõnumit sõnadega

“*Nõnda ütleb (see keegi)*”,

et kinnitada autentsust, et sõnum pärines sellelt, kes selle saatis:

- Isiklikud sõnumid

- 1. Moosese 32:3-5

- 1. Moosese 45:9

- Ametlikud / kuninglikud sõnumid (diplomaatilised läbirääkimised)

- 4. Moosese 22:15-16

- Kohtumõistjate 11:14-15

- 1. Kuningate 20:2-3

- Ametlikud / kuninglikud määrused

- 2. Ajaraamat 36:22-23

Prohveti roll “sõnumitoojana”

on ilmselge läbi

“Sõnumitooja vormeli” kasutamise

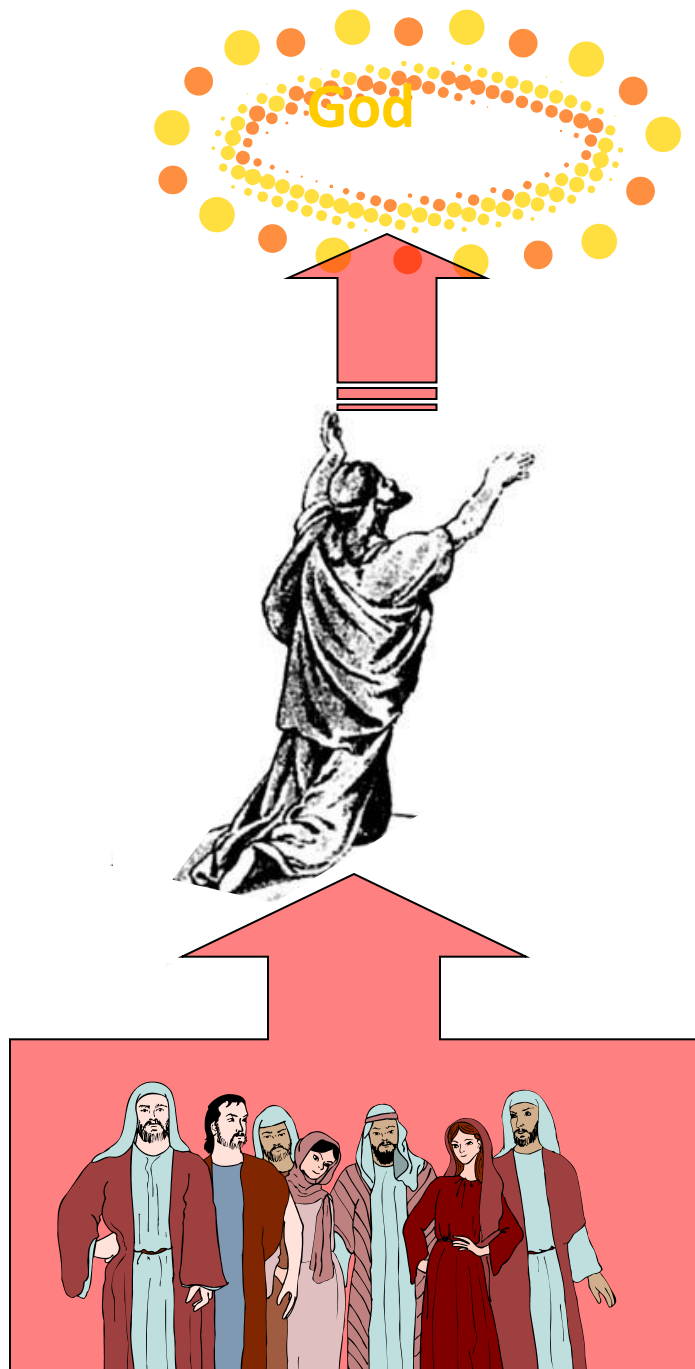
“Nõnda ütleb Issand . . .”

viitab, et:

(a) Prohvet ei ole sõnumi allikas, vaid ainult sõnumitooja, kes seda kommunikeerib

Aga, (b) prohvetil on autoriteet seda kommunikeerida, sest ta on saadetud selle poolt, kes sõnumi andis.

Vahendajana
toimis kui:

(2)

Eestpalvetaja:

kommunikeeris
inimeste soove
Jumalale

Eestpalvetaja roll Jeremijas:

Jeremija 43

¹ Siis astusid ligi kõik sõjaväepealikud . . .
ja kogu rahvas pisemast suuremani,

2 ja ütlesid prohvet Jeremijale:

„Langegu nüüd meie alandlik palve sinu ette ja sina palu meie eest
Issandat, oma Jumalat, . . .

³ Issand, su Jumal, andku meile teada tee, mida meil tuleks
käia, ja seda, mida meil tuleks teha!”

⁴ Ja prohvet Jeremija vastas neile:

„Küllap ma kuulen! Vaata, ma palun Issandat, teie Jumalat,
nõnda nagu soovite, ja ma ilmutan teile iga sõna,
mis Issand teile kostab, ega salga teie ees sõnagi!”

⁷ Kümne päeva pärast tuli Jeremijale Issanda sõna.

Eestpalvetaja roll Jeremijas:

Jeremija 7:16

¹⁶ “Aga sina ära palu selle rahva eest ja ära tee nende pärast kisa ega palvet, ja ära käi mulle peale, sest ma ei kuule sind!

Kutsumise narratiivid

Jeremija: Jr ptk. 1

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

Mooses: 2. Moosese 3:1 - 4:17

Muster või kõik
teised “prohvetlikud
kutsumised”

Giideon: Kohtumõistjate ptk. 6

Jesaja: Js 6:1-13

Hesekiel: Hs 1:1 – 3:14

Prohvetliku määramise (kutsumise) narratiiv

žanri komponendid

*Võtmekomponent, mille ümber on kõik teised elemendid loodud ja kinnitatud

► Volitamine

- Jumalik ülesande andmine: *“Mine”, “Ma saadan”, “Ma määrان”*
- Rolli täpsustus: *prohetlik sõnumitooja*
- Ülesande kokkuvõte: *“räägi, ‘Nõnda ütleb Issand’*

Prohvetliku määramise (kutsumise) narratiiv

► Määramine

- Jumalik ülesande andmine: “*Mine*”, “*Ma saadan*”, “*Ma määran*”
- Rolli täpsustus: prohvetlik sõnumitooja
- Ülesande kokkuvõte: “*räägi, Nõnda ütleb Issand*”

Attach

■ Ülesande keerukus / vastuseis

■ Taaskinnitamine (vastuseisu valguses)

- “Ära karda”
- Jumalik *Ligiolu*: “Mina olen sinuga”
- Prohveti jumalik *päästmine*
- Prohveti jumalik *kaitsmine*

■ Ettevalmistav varustamine

■ Vastuväide / vastumeelsus

■ Hoiatus seoses ülesande mitte täitmisega

Jeremija 1:4-19 Määramise / Kutsumise Narratiiv

Ia. Määramine (slmd 4-10)

II. 2 Visioonid (slmd. 11-16)

II.a Garanteerib sõnumi

II.b Sõnumi sisu kokkuvõte

Taaskinnitamine

Määramine

Ib. Määramise ülekinnitamine (slmd. 17-19)

Jeremija (pt. 1) määramine (kutsumine)

► Volitamine (1:4-5)

- Rolli täpsustus

- Jumalik ülesande andmine

4 Mulle tuli Issanda sõna; ta ütles:

5 “Enne kui ma sind emaihus valmistasin,
tundsin ma sind,
ja enne kui sa emaüsast välja tulid,
pühitsesin ma sinu:

rahvastele prohvetiks

ma panin su

Jeremija 1 Kutsumise narratiiv

► Määramine

- Rolli täpsustus
- Jumalik ülesande andmine

1:5b rahvastele prohvetiks
ma panin su

■ Vastuväide / vastumeelsus

1:6 And Aga mina ütlesin: „Oh Issand Jumal!
Vaata, ma ei oska rääkida,
sest ma olen noor.”

■ Taaskinnitamine

- Vastamine vastuväitele
- Määramise taaskehtestamine
- “Ära karda”
- Jumalik Ligiolu
- Jumalik päästmine

1:7 Kuid Issand ütles mulle:[b]
„Ära ütle: ma olen noor,

vaid mine kõikjale,
kuhu ma sind läkitan,
ja räägi kõike,
mida ma sind käsin.

1:8 Ära karda neid,

sest mina olen sinuga,

ja päästan sinu,

► Määramine

- Rolli täpsustus

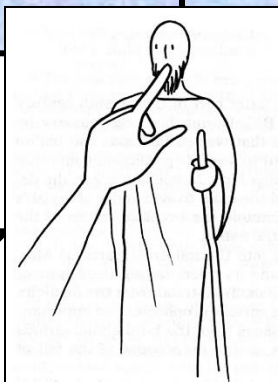
1:5b rahvastele prohvetiks

- Jumalik ülesande andmine

ma panin su

■ Ettevalmistav varustamine

1:9 Ja Issand sirutas oma käe
ning puudutas mu suud;
ja Issand ütles mulle:
Vaata, ma annan oma sõnad sulle suhu.

► Määramise taaskehtestamine

- Jumalik ülesande andmine
- Ülesande kokkuvõte

1:10 Vaata, ma panen su täna
rahvaste ja kuningriikide üle,
kitkuma ja rebima,
hävitama ja purustama,
istutama ja rajama.”

► Määramise taaskehtestamine

- Jumalik ülesande andmine
- Rolli täpsustus

1:17a “And you, gird up your loins,
and you will rise up,
and you will speak to them
all that I command you.

■ Hoiatus

1:17b Do not be shattered because of them,
lest I shatter you before them.

■ Taaskinnitamine

- Jumalik *tugevdamine*

1:18 Sest vaata, mina panen su täna kindlustatud
linnaks ja raudsambaks ning vaskmüüriks
kogu maa vastu,
Juuda kuningate,
selle vürstide,
preestrite
ja maa rahva vastu.

■ Vastuseis

1:19a Nad võitlevad sinu vastu,

■ Taaskinnitamine

- Jumalik päästmine
- Jumalik ligiolu
- Jumalik päästmine

1:19b aga nad ei saa võimust su üle,
sest mina olen sinuga,
ja ma päästan sinu.”

Taaskinnitamise motiiv:

Jumal garanteerib sõnumi

(*Esimene nägemus*)

1:11 Ja mulle tuli Issanda sõna; ta küsis:

„Mida sa näed, Jeremija?”

Mina vastasin:

„Ma näen mandlipuu oksa!”

1:12 Ja Issand ütles mulle:

„Sa oled õigesti näinud,
sest mina olen valvas

oma sõna teoks tegema!”

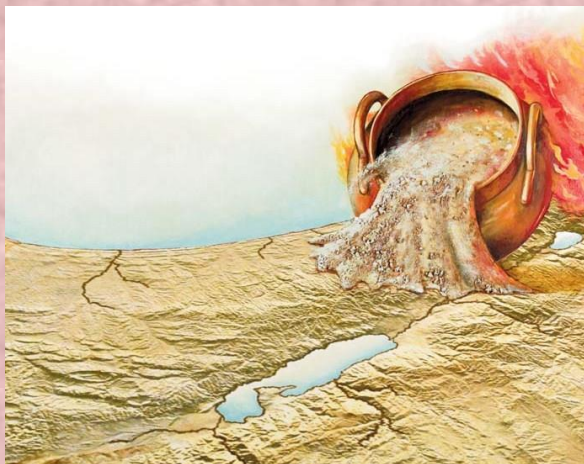

“mandel (puu)” =
šāqēd (שִׁקְדָּה)

“valvama” =
šoqēd (שׁוֹקֵד)

► Määramine

- Sõnumi kokkuvõte

<http://2.bp.blogspot.com/-31qSaXG6ThU/USgFayes9EI/AAAAAAAAANl2MBNExp1aA/s1600/image+of+Jeremiah's+boiling+pot.jpg>

<http://3.bp.blogspot.com/-7IPx1aDxqFg/UhUE-FRvRFI/AAAAAAAAExk/Pg5JTO9gbL0/s400thCA4012MK.jpg>

(Teine nägemus)

1:13 Ja Issanda sõna tuli mulle teist korda;
ta küsis: „Mida sa näed?”

Mina vastasin: „Ma näen ülekeevat pada
põhjakaarest!”.

1:14 Ja Issand ütles mulle:

„Põhjakaarest pääseb lahti õnnetus
kõigi maa elanike peale.“

1:15 "Sest vaata, ma kutsun kõiki suguvõsasi
põhjapoolseist kuningriikidest,
ütleb Issand,

ja need tulevad ning asetavad igaüks
oma aujärje Jeruusalemma väravate ette
ja kõigi selle müüride vastu ümberringi,
ja kõigi Juuda linnade vastu.

1:16 Siis ma mõistan nende üle kohut
kõigi nende pahategude eest,
et nad jätsid minu maha
ja suitsutasid teistele jumalatele
ning kummardasid oma kätetööd.”

Mis on prohveti kutsumise / määramise kirjelduse eesmärk?

- ▶ Kinnitab sotsiaalselt ta autentsust “prohvetina”
 - see toimib kui prohveti “teenimistöö tunnistus”
 - see autendib, et sõnum ei pärine temalt eneselt, vaid tema on lihtsalt “sõnumitooja”, kes kuulutab jumalikult antud sõnumit
 - see näitab, et ta on jumaliku sunni all (ning pigem pole see tema enda valik või soov) ja ta “peab” kuulutama prohvetlikke sõnumeid

Jeremija

- ▶ pärit Anatodi preesterlikust perekonnast (~ 4-5 km Jeruusalemmast kirdes)
- ▶ ei funktsioneerinud preestrina (vt! 1 Kn 2:26-27)

1 Jeremija, Hilcija poja sõnad. Jeremija oli Benjamini maal Anatotis asuvate preestrite hulgast.

1. Sm 2:27-36 →
1. Kn 2:26-27

Üks 13st leviitlikust linnast: Joosua 21:18

Jeremija

- ▶ prohveteeris Jeruusalemmas
- ▶ prohvetearingud pärinevad ajavahemikust 627 – ca 580 e.Kr.

2 Ta sai Issanda sõna Juuda kuninga Joosija,
Aamoni poja päevil,
tema valitsemise
kolmeteistkümnendal aastal,

627 e.Kr.

Vaata ka Jr 25:3

3 ja siis veel Juuda kuninga Joojakimi,
Joosija poja päevil
kuni Juuda kuninga Sidkija, Joosija poja
üheteistkümnenda aasta lõpuni, kuni
Jeruusalemma vangiviimiseni viiendas kuus.

586 e.Kr.

Jeremija

- ▶ viidi Egiptusesse aastal 582 e.Kr. vastu oma tahtmist

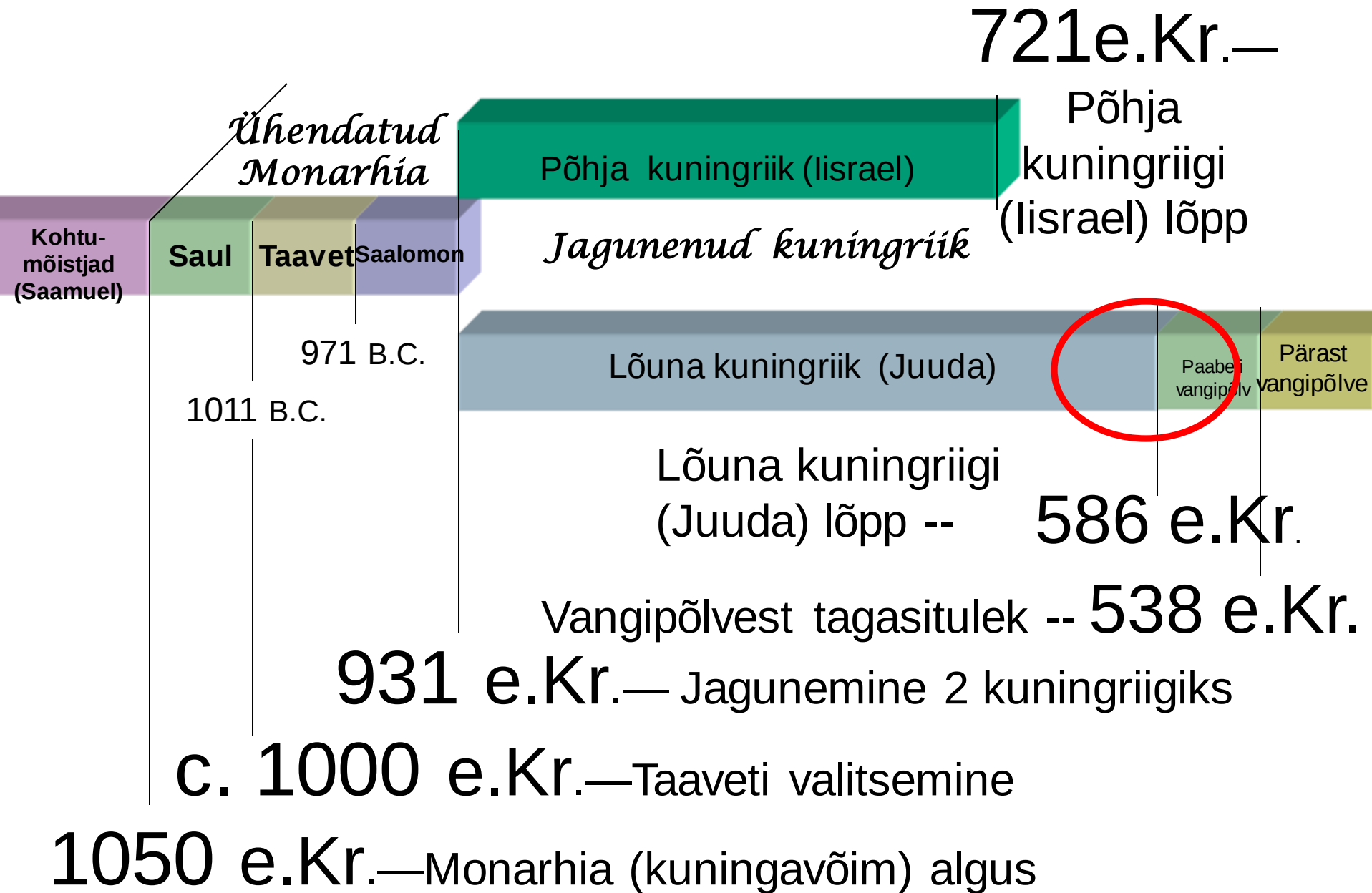
Vt! Jr 43-44

- ▶ tema kirjutaja oli Baaruk

Vt! Jr 36 & 45

Võtmetähtsusega aastad Iisraeli ajaloos

600'd e.Kr.

500'd e.Kr.

Assüüria impeerium

Uus-Babüloonia impeerium

Pärsia
impeerium

Nahum
(c. 650-615 e.Kr.)

612 e.Kr.

Niineve langemine (Assüüria
pealinn)
babüloonlaste kätte

539 e.Kr.

Paabeli
langemine
pärslaste kätte

Sefanja
(c. 640-625 e.Kr.)

586 e.Kr.
Jeruusalemma langemine
babüloonlaste
kätte

Habakuk
(c. 620-600 e.Kr.)

Obadja
(c. 585 e.Kr.)

Jeremija
(627-574 e.Kr.)

538/537 e.Kr.
1. Tagasitulek

Juuda (Lõuna kuningriik)

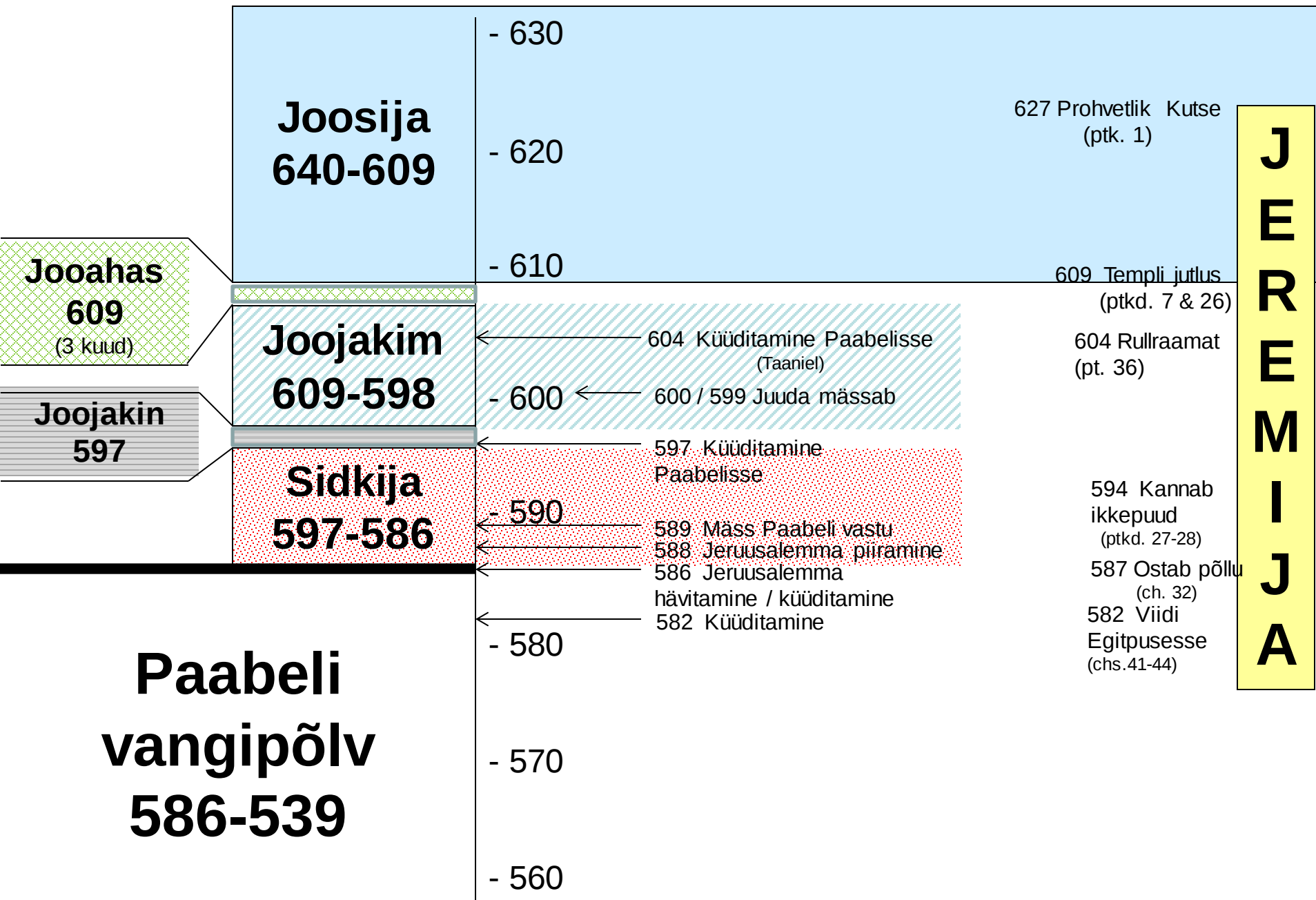
Paabeli vangipõlv

620'd e.Kr.
Joosija reformid

Hesekiel
(593-571 e.Kr.)

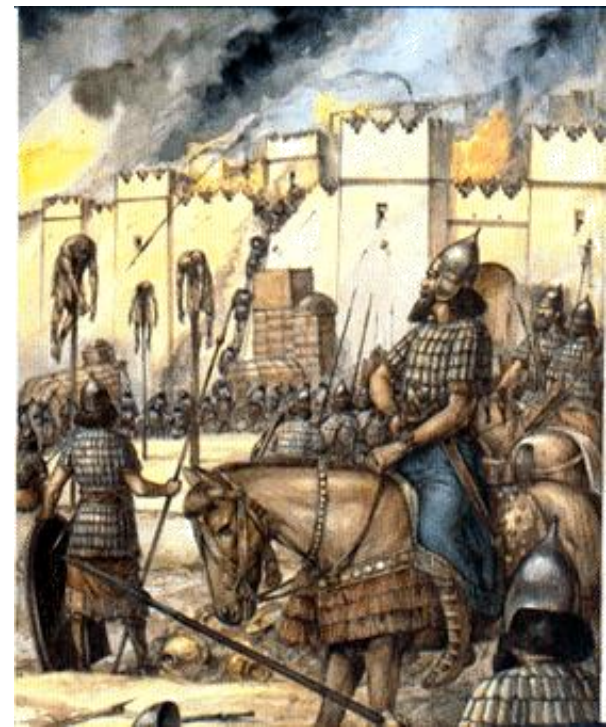
Taaniel
(c 605-536 e.kr.)

Juuda: 7. - 6. sajand e.Kr.

612 e.Kr. Niineve langemine (Assüüria pealinn) babüloonlaste kätte

609 e.Kr.

(Vt! 2. Kn 23:29-30;
2. Aj 35:20-24)

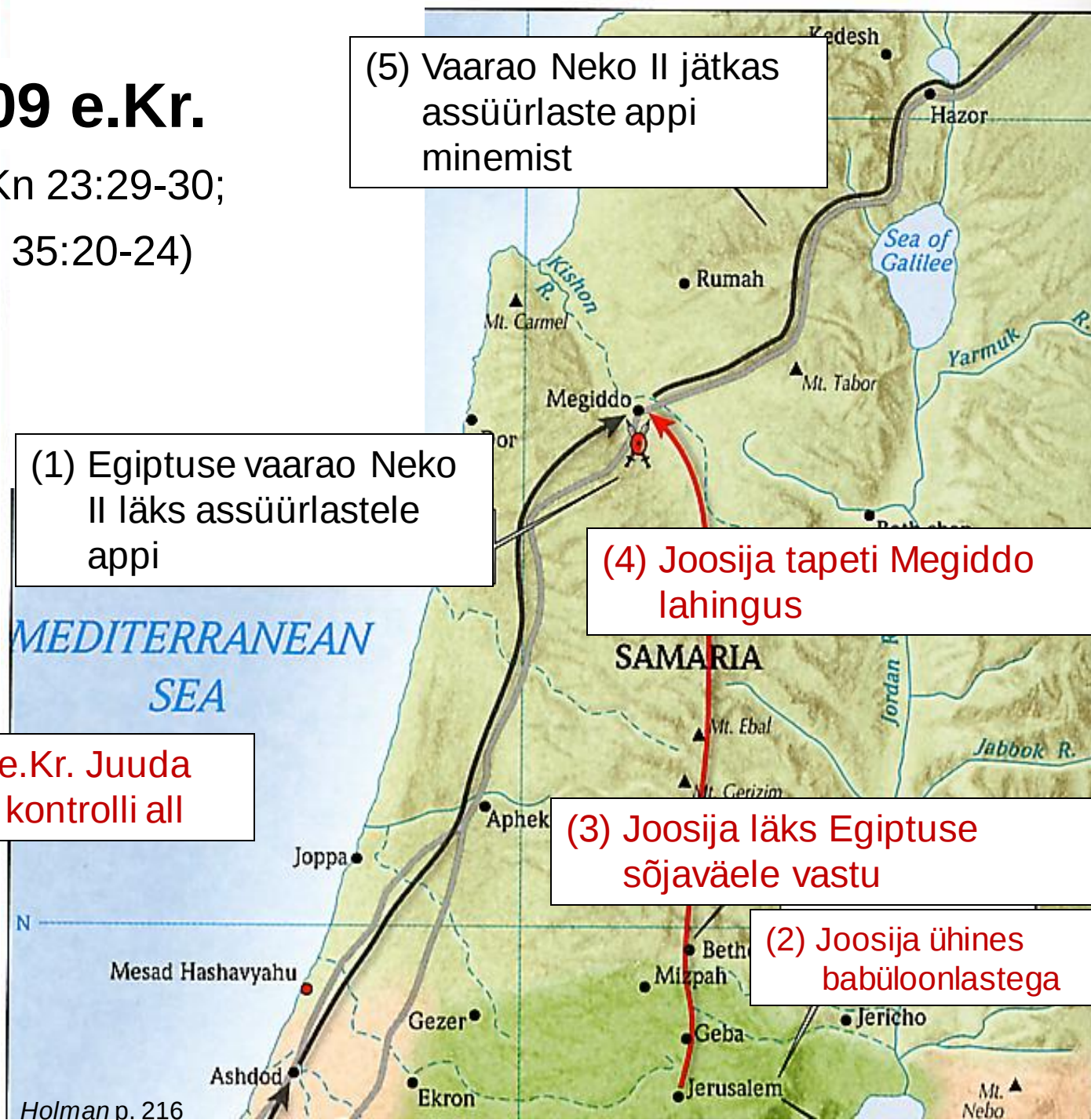
(1) Egiptuse vaarao Neko II läks assüürlastele appi

(4) Joosija tapeti Megiddo lahingus

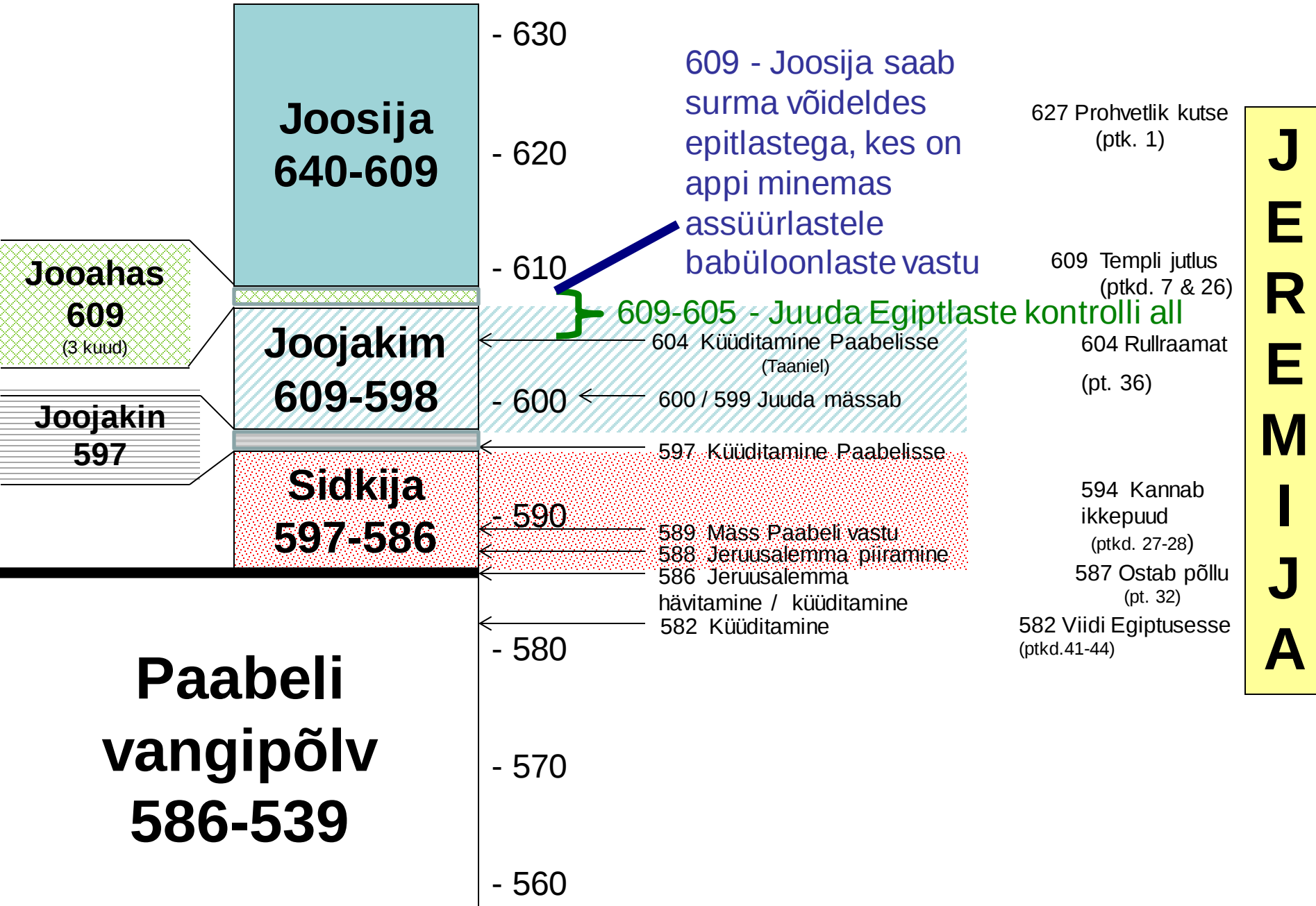
(6) 609-605 e.Kr. Juuda Egiptuse kontrolli all

(3) Joosija läks Egiptuse sõjaväele vastu

(2) Joosija ühines babüloomlastega

Juuda: 7. - 6. sajand e.Kr.

605 - 604 e.Kr.

(1) Babüloonlased lõövad
egiptlasi Karkemisis

(2) Babüloonlased lõövad taas egiptlasi
Hamatimaal

(3) Babüloonlased
vallutasid vilistide
tasandiku & Juuda

(5) Juuda suurnike
küüditamine Paabelisse

(4) Juudast sai
Paabeli vasall

Karkemisi lahing

http://www.ldscs.org/inst_manuals/ot-in-2/images/22-00.gif

598-597 e.Kr.

► Joojakimi mäss (600/599 e.Kr.)

Toob Paabeli sõjaväe Juudasse

► Joojakim sureb ja tema poeg Joojakin (Jekonja) saab kuningaks

2. Kuningate 24

⁸ Joojakin oli kuningaks saades kaheksateist aastat vana ja ta valitses Jeruusalemmas kolm kuud.

¹⁰ Sel ajal tulid Paabeli kuninga Nebukadnetsari sulased Jeruusalemma vastu ja linn piirati ümber.

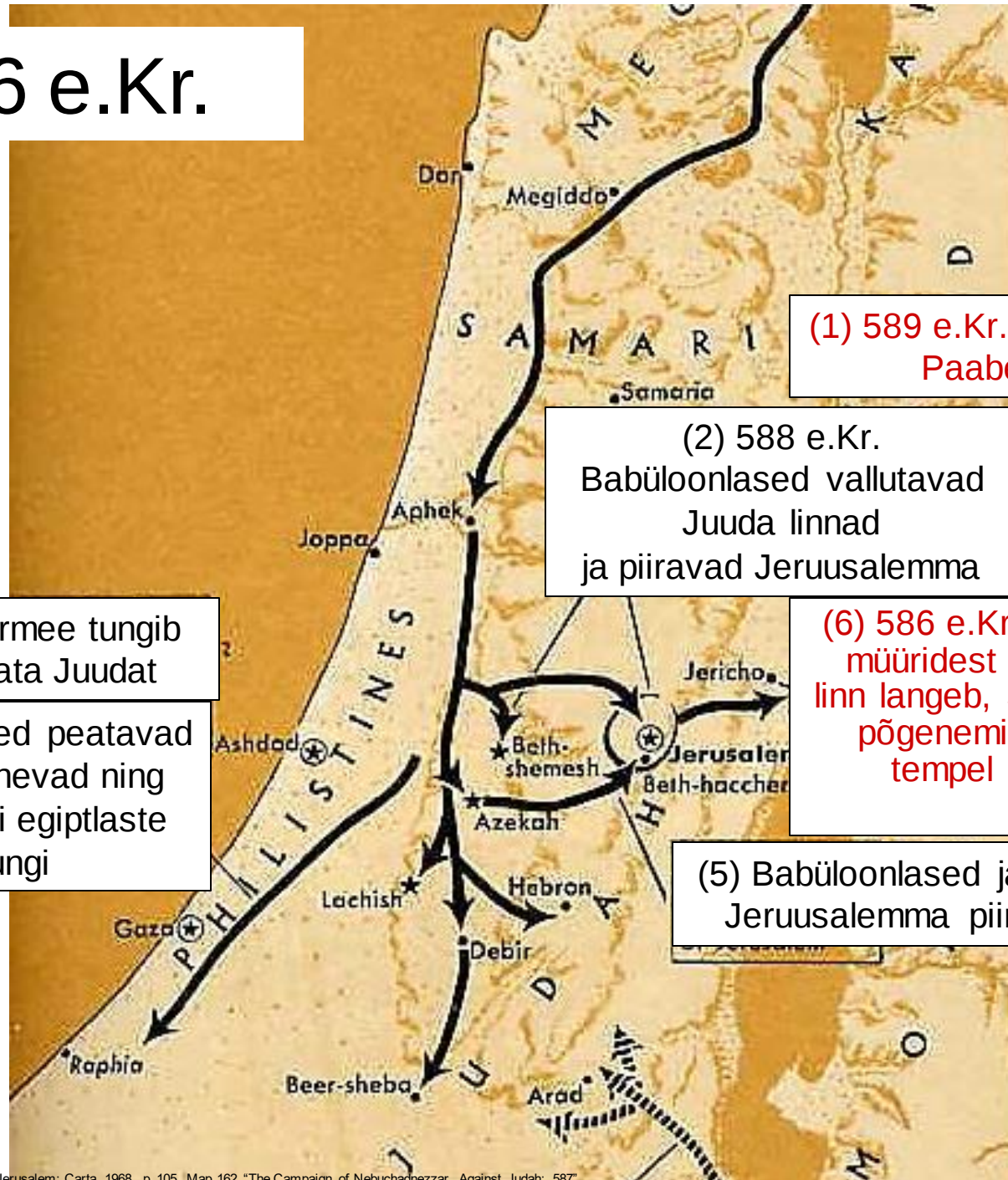
¹² Siis läks Joojakin, Juuda kuningas, Paabeli kuningale vastu, tema ise, ta ema, ta sulased, pealikud ja kammerteenrid; ja Paabeli kuningas võttis tema vangi oma valitsuse kaheksandal aastal. (597 e.Kr.)

¹⁴ Ja ta viis vangi kogu Jeruusalemma, samuti kõik vürstid ja kõik võitlusvõimelised mehed, kümme tuhat vangi, ja kõik sepad ja ehitustöölised; ei jäänud järele muid, kui ainult tähtsusetat maarahvast.

(Heseieli küüditamine Paabelisse)

589-586 e.Kr.

(1) 589 e.Kr. Juuda mässab Paabeli vastu

(2) 588 e.Kr.
Babüloonlased vallutavad
Juuda linnad
ja piiravad Jeruusalemma

(3) Egiptuse armee tungib
edasi, et aidata Juudat

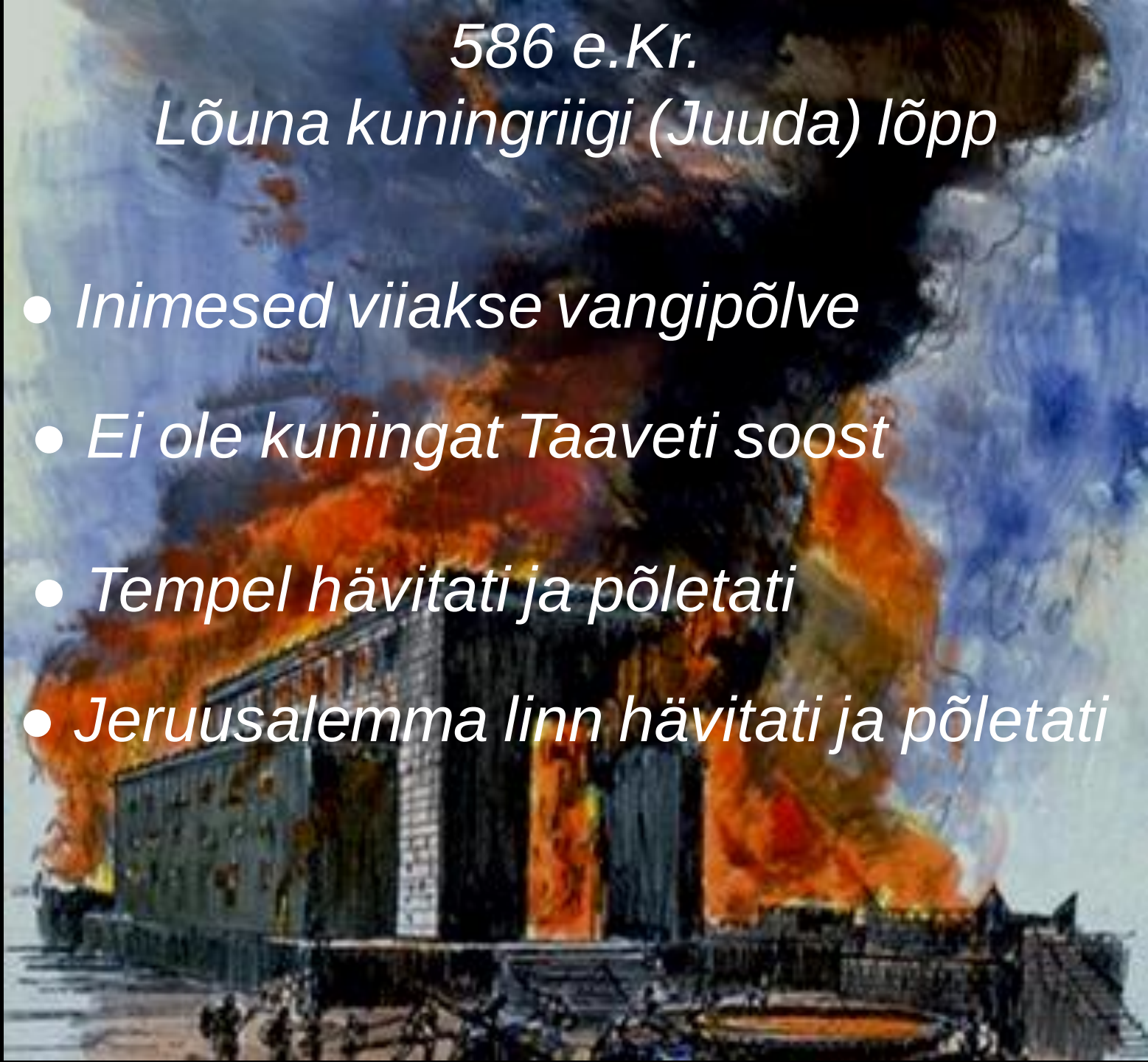
(4) Babüloonlased peatavad
piiramise ja lähevad ning
tõrjuvad tagasi egiptlaste
pealetungi

(6) 586 e.Kr. Jeruusalemma
müüridest murtakse läbi,
linn langeb, Sidkija võetakse
põgenemise ajal vangi,
tempel põletatakse

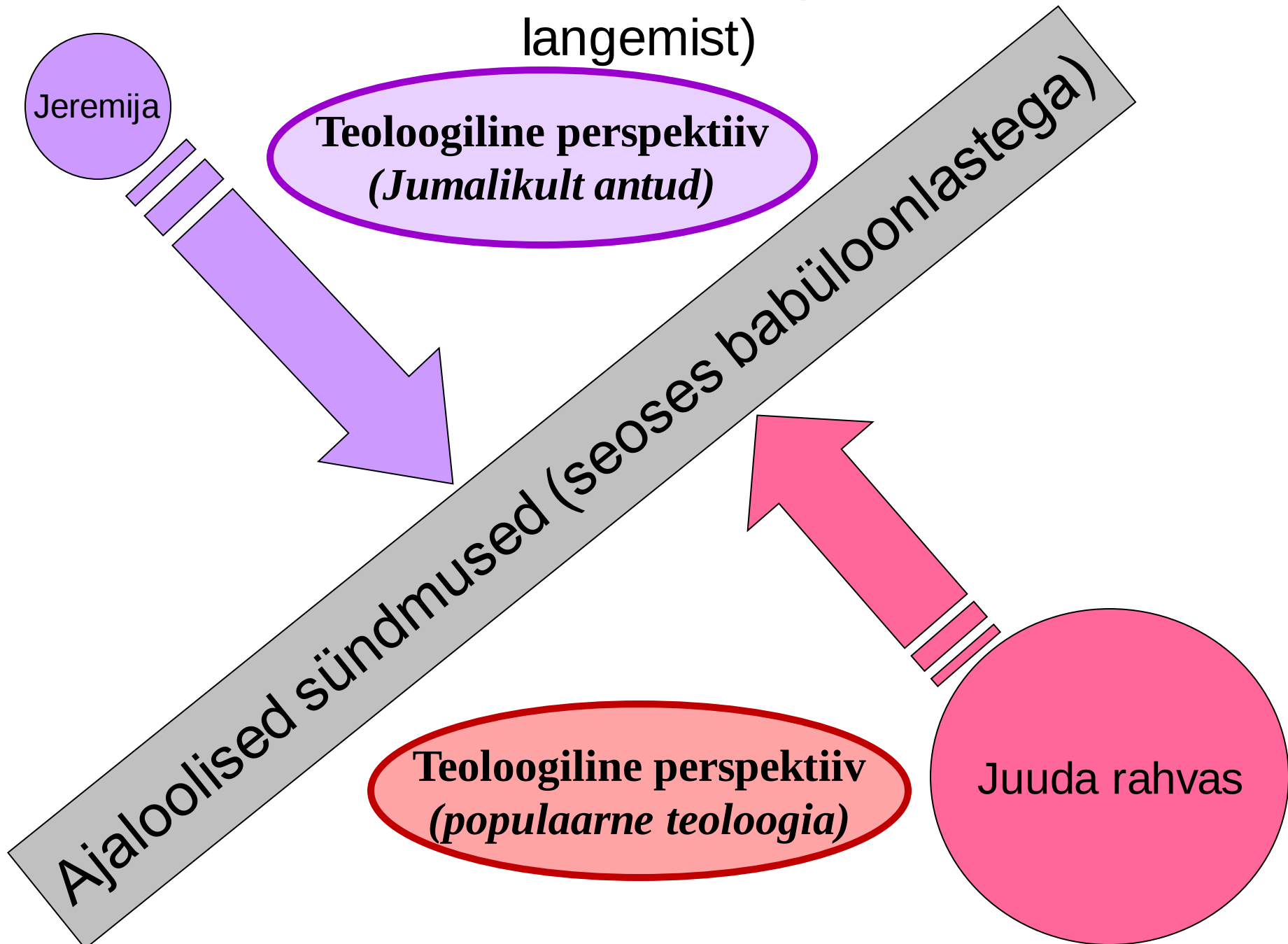
(5) Babüloonlased jätkavad
Jeruusalemma piiramist

586 e.Kr.
Lõuna kuningriigi (Juuda) lõpp

- *Inimesed viiakse vangipõlve*
- *Ei ole kuningat Taaveti soost*
- *Tempel hävitati ja põletati*
- *Jeruusalemma linn hävitati ja põletati*

Situatsioon enne a. 586 e.Kr. (enne Jeruusalemma langemist)

Situatsioon enne a. 586 e.Kr. (enne Jeruusalemma langemist)

Inimeste teoloogiline perspektiiv (populaarne teoloogia)	<i>Jeremija</i> <i>teoloogiline perspektiiv</i>
---	--

- 1) ***Lepingusuhte*** olemus Jumala ja Tema rahva vahel
- 2) Tõotatud ***maa*** hõivamine rahva poolt
- 3) ***Taaveti dünastia*** kestvus
- 4) ***Jerusalemm*** kui Jumala valitud linn
- 5) ***Tempel*** kui Jumala elupaik

Inimeste teoloogiline
perspektiiv
(populaarne teoloogia)

Jeremija
teoloogiline perspektiiv

1) Lepingusuhte olemus

**Õnnistused olid
tingimusteta**

(Jumal õnnistab alati,
hoolimata sellest, mida Ta
rahvas teeb)

**Õnnistused olid
sõltuvad
sõnakuulelikkusest**

(Jumal õnnistab õigeid; Jumal
karistab patu eest)

Inimeste teoloogiline
perspektiiv
(populaarne teoloogia)

Jeremija
teoloogiline perspektiiv

2) Maa

**Maa oli tõotatud
pöördumatult**
(Jumal ei võta kunagi oma
inimestelt maad ära,
sõltumata sellest, mida nad
teevad)

**Maa omamine oli sõltuv
inimeste
sõnakuulelikkusest**
(Jumal eemaldab inimesed
maalt, kui nad on
sõnakuulmatud)

Inimeste teoloogiline
perspektiiv
(populaarne teoloogia)

Jeremija
teoloogiline perspektiiv

3) Taaveti kuningavõimu dünastia

**Jumal oli kohustatud
kindlustama Taaveti
soost valitseja**

(Alati on olemas Taaveti
soost valitseja Jumala rahva
üle)

**Taavetile antud
tõotused võidakse
peatada
sõnakuulmatuse tõttu**

(Jumal eemaldab Taaveti
soost valitseja, kui nad on
sõnakuulmatud)

Inimeste teoloogiline
perspektiiv
(populaarne teoloogia)

Jeremija
teoloogiline perspektiiv

4) Jeruusalemm

“Siioni puutumatus”
(Jumal kaitseb alati
Jerusalemma / Siionit ja ei
lase seda kunagi vallutada)

**Linna kaitsmine Jumala
poolt sõltus inimeste
sõnakuulelikkusest**
(Jumal laseb linna vallutada,
kui inimesed on
sõnakuulmatud)

Inimeste teoloogiline
perspektiiv
(populaarne teoloogia)

Jeremija
teoloogiline perspektiiv

5) Tempel

**Kuna see oli Jumala
elupaik, siis oli Ta selle
kohaga tingimusteta
seotud**
(Jumal ei lase kunagi templit
hävitada)

**Jumala kohalolu templis
sõltus inimeste
sõnakuulelikkusest**
(Kui Jumal oma ligiolu ära
võttis, siis võidi tempel
hävitada)

Jeremija

Teoloogiline perspektiiv
(Jumalikult antud)

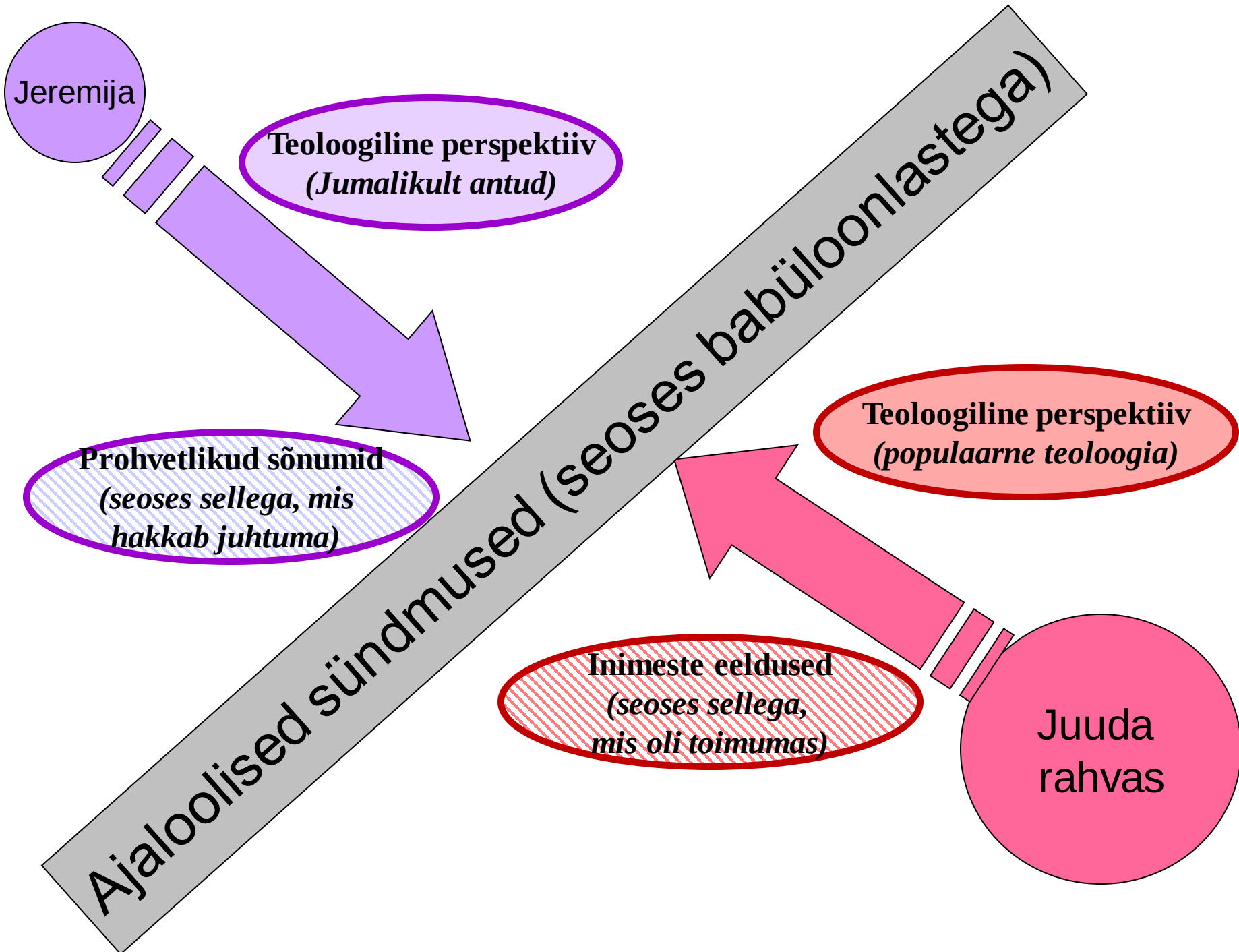
Prohvetlikud sõnumid
(seoses sellega, mis
hakkab juhtuma)

Ajaloolised sündmused (seoses babüloomlastega)

Teoloogiline perspektiiv
(populaarne teoloogia)

Inimeste eeldused
(seoses sellega,
mis oli toimumas)

Juuda
rahvas

Jeremija sõnumid enne a. 586 e.Kr.

***Inimeste
eeldused***

**► *Inimesed ei
uskunud, et nad olid
patustanud***
*(vähemalt mitte määral, mis
väärinuks tõsist karistust)*

***Jeremija
sõnumid***

**◄ *Inimesed olid
tõepoolest patustanud***
*(seetõttu püüdis Jeremija
inimesi selles veenda)*

Jr 2:35 Aga kõige selle
juures ütled sa ometi: "Ma
olen süütu. . ."
Vaata, ma lähen sinuga
kohtusse, sellepärast
et sa ütled: "Ma pole pattu
teinud!"

Jeremija sõnumid enne a. 586 e.Kr.

<i>Inimeste eeldused</i>	<i>Jeremija sõnumid</i>
► <i>Inimesed eeldasid ekslikult, et isegi, kui nad olid patustanud, siis oma lepingutõotuste pärast El karista Issand neid karmilt</i>	◄ <i>Kuna inimesed olid tõesti patustanud, siis lepingu kohaselt tuli ettekuulutatud karistus</i> <i>(välja arvatud siis, kui inimesed meelt parandasid)</i>

Jeremija sõnumid enne a. 586 e.Kr.

<i>Inimeste eeldused</i>	<i>Jeremija sõnumid</i>
► Inimesed ei näinud selleks vajadust ja keelduseid meelt parandamast	◀ Hoiatas rahvast ette eelseisvast kohtuotsusest & kutsus neid üles meelt parandama, et kohtuotsus võiks mingil määral muutuda

Jeremija sõnumid enne a. 586 e.Kr.

Inimeste eeldused

► keskendusid ainult
“töotustele”, mis olid
antud rahvale,
Taavetile ja templile, et
Issand kaitseb neid
“igavesti”

Jeremija sõnumid

◄ keskendusid lepingu
“tingimustele”:
“kui nad peavad...
siis Jumal õnnistab”
“kui nad ei pea . . .
siis Jumal karistab”

Jeremija sõnumid enne a. 586 e.Kr.

<i>Inimeste eeldused</i>	<i>Jeremija sõnumid</i>
→ Tõid kaasa vale perspektiivi, et ● Jumal päästab ja kaitseb ● Jeruusalemm ja tempel säästetakse ● Need, kes on juba pagenduses, naasevad peagi	→ Püüdis neid hoiatada “vale” lootuse eest, kuulutades pidevalt, et: ● Jumal toob häda babüloonlaste kaudu ● Jeruusalemm ja tempel hävitatakse ● Nad lähevad pikaks ajaks pagendusse

Kirjanduse liigid Jeremija raamatus

A = prohvetlikud ettekuulutused
(*oracles*) poeesias

Ptkd. 1-24

B = biograafilised narratiivid

ptkd. 19;1 – 20:6 & ptkd. 26 - 45

C = prohvetlikud sõnumid proosa
jutluseaadses stiilis

(hõlmatud A & B materjalidesse)

- 3:6-13; 7:1 – 8:3; 11:1-5, 9-14; 18:1-12; 21:1-10; 22:1-5;
- 25:1-11a; 29:1-23; 32:1-2, 6-16; 34:1-22; 35:1-19; 39:15-18; 44:1-14; pt. 45

Jeremija raamat

Struktureerimis-põhimõte: temaatiline grupeerimine

Jeremija kutsumine	Kohtuotsuse ettekuulutused					
1	2 - 25	26-29	30-33	34 - 45	46-51	52
		Biograafiline: vaidlus ülikute & prohvetitega		Ettekuulutused lootusest: "Lohutuse raamat"		
				ptkd. 34-39 Joojakimi & Sidkija valitsused		
				Biograafiline: ptkd. 40-45 Pärast Jeruusalemma langemist		
				Ettekuulutused võõraste rahvaste vastu		
				Ajalooline kokkuvõte: Jeruusalemma langemine		

- Septuaginta (LXX) – 1/8 lühem kui heebreakeelne masoreetiline tekst (MT) Septuagint Vaticanus

4Q70-72: Jeremiah: <http://www.bib-arch.org/online-exclusives/dead-sea-scrolls-05.asp?CaveID=4>

- Septuagintas (LXX) on erinev peatükkide paigutus kui heebreakeelses masoreetilises tekstis (MT)

LXX
1:1--25:13
32:1--51:35 (Ettekuulutused võõraste rahvaste vastu)
25:14--31:44

